

POZVANIE NA SPOLOČNÚ CESTU

Ezdráš 8, 21 – 30:

“²¹ Tam pri rieke Ahave som vyhlásil pôst, aby sme sa pokorili pred svojím Bohom a vyprosili si od Neho priaznivú cestu pre seba, pre svoje deti aj pre svoj majetok, ²² lebo som sa hanbil žiadať od kráľa vojsko a jazdcov, aby nám pomáhali pred nepriateľmi na ceste, veď sme povedali kráľovi: Ruka nášho Boha je nad všetkými, čo Ho úprimne hľadajú, ale Jeho moc a hnev je proti všetkým, čo Ho opúšťajú. ²³ Postili sme sa a prosili sme o to svojho Boha, a vyslyšal nás. ²⁴ Oddelil som dvanástich z popredných kňazov, Šerebju, Chašabju a s nimi desiatich z bratov, ²⁵ a odvážil som im do rúk striebro, zlato a nádoby, príspevok na dom nášho Boha, ktorým prispeli kráľ, jeho radcovia a kniežatá i všetci Izraelci, ktorí boli tam; ²⁶ odvážil som im do rúk šesťstopäťdesiat talentov striebra a sto talentov strieborných nádob, sto talentov zlata, ²⁷ dvadsať zlatých pohárov po tisíc drachmách a dve drahé bronzové nádoby, čo boli také vzácne ako zlato. ²⁸ Potom som im povedal: Svätí Hospodinovi ste a sväté sú nádoby; striebro i zlato je dobrovoľný dar pre Hospodina, Boha vašich otcov. ²⁹ Opatrujte ich a strážte, kým ich neodvážite

popredným kňazom a levítom i predákom rodín izraelských v Jeruzaleme v komorách domu Hospodinovho. ³⁰ Kňazi a levíti prijali odvážené striebro, zlato a nádoby, aby ich dopravili do Jeruzalema, do domu nášho Boha.”

Milí bratia a sestry, vážení pedagógovia, milí študenti evanjelickej teológie,

piata pôstna nedeľa, nedeľa smrtná, sa nesie v tieni vážnych slov: „Na úsvite sa poradili veľkňazi, že ho usmrčia.“ Je to veta, ktorá v sebe nesie nielen dejinnú drámu Ježišovho utrpenia, ale aj trvalé odhalenie ľudského srdca. Na úsvite, v hodine, keď sa rodí svetlo nového dňa, sa rodí rozhodnutie o smrti. Tam, kde by sa človek mal otvoriť pravde, robí všetko preto, aby pravdu umlčal. Tam, kde by mala zaznieť pokora, rozhoduje pýcha. Tam, kde by malo prísť pokánie, nastupuje kalkul moci.

Koľko takýchto porád sa deje aj dnes. Koľkokrát sa na úsvite dnešných dní, v kanceláriách, v médiách, v politike, v školách, v rodinách, ba aj v cirkvi, rozhoduje, že niekto alebo niečo musí zomrieť. Musí zomrieť nepohodlná pravda. Musí zomrieť nepohodlný človek, aspoň spoločensky. Musí zomrieť povesť, svedomie, charakter, vzťah, dôvera. Lebo mocenské záujmy bývajú často silnejšie

než túžba po pravde. A keď človek nevie pokorne ustúpiť pred Bohom, o to tvrdšie presadzuje seba.

A tak sa rodí rozdelená spoločnosť. Spoločnosť, v ktorej ľudia už nestoja vedľa seba ako hľadajúci pravdu, ale proti sebe ako tábory. Spoločnosť, v ktorej sa odlišnosť nevníma ako výzva k počúvaniu, ale ako dôvod k útoku. Spoločnosť, v ktorej sa stráca dôvera a rastie podozrenie. Spoločnosť, v ktorej sa človek viac bojí priznať chybu, než urobiť zlo. A to je stav duchovne veľmi nebezpečný.

Práve preto vstupuje do tohto sveta pôst. Nie ako náboženský zvyk. Nie ako obrad pre obrad. Nie ako duchovná dekorácia. Pôst je chvíľa pravdy. Chvíľa, keď Boh odhaľuje, čo je v nás. Čomu veríme. Na čom stojíme. Čoho sa nevieme vzdať. A zároveň je pôst pozvaním na spoločnú cestu. Na cestu, na ktorú sa nedá vykročiť s pyšným srdcom, s

rozdelenou dušou, so skrytým sebecstvom.

Presne do takejto situácie nás vovádza text z Ezdrášovej knihy.

Boží ľud žije po exile v Babylone. Dejiny sa pohli. Po nábožensko-politickom odmäku dostávajú exulanti možnosť vrátiť sa do krajiny svojich otcov a obnoviť chrám v Jeruzaleme. Na pohľad priaznivá situácia. Ale priaznivá historická situácia ešte automaticky nerodí pripravené srdcia. Nie všetkým sa chcelo ísť. Mnohí si v Babylone zvykli. Vyrástla tam nová generácia. Ľudia sa hospodársky uchytili. Mnohí si našli svoje miesto v nových podmienkach. Inokultúrne, mnohovrstevné prostredie im postupne otupilo citlivosť pre duchovné dedičstvo otcov. Návrat by znamenal nepohodlie, neistotu, riziko a narušenie zabehnutého života.

Inými slovami: nie každý, kto patrila k Božiemu ľudu, bol ochotný vydať sa na spoločnú cestu.

A nie je to podobné aj dnes? Aj dnes žijeme v istom

Babylone. Nie v zajatí viditeľných reťazí, ale v zajatí pohodlia, anonymity, konzumu, sebastrednosti, rozptýlenosti a duchovnej vlažnosti. Aj dnes si človek vie zvyknúť na pomery, ktoré mu síce neberú všetko, ale pomaly mu berú dušu. Aj dnes sa dá byť formálne súčasťou cirkvi, a pritom sa nikdy naozaj nevydať na cestu obnovy. Aj dnes možno hovoriť o viere a pritom chcieť iba to, aby nám Boh nenarušil zaužívaný spôsob života.

Ezdráš preto rieši nie organizačný problém, ale duchovný základ spoločnej cesty. A z nášho textu vystupujú štyri podmienky, bez ktorých sa spoločná cesta Božieho ľudu nepodarí. a) Spoločná cesta je možná pre tých, ktorí hľadajú Božiu vôľu a zriekajú sa toho, čo majú radi.

Ezdráš hovorí: „Tam pri rieke Ahave som vyhlásil pôst, aby sme sa pokorili pred svojím Bohom a vyprosili si od Neho priaznivú cestu.“

To je pozoruhodné. Pred cestou neprichádza najprv logistika, ale pôst. Nie najprv stratégia, ale pokorenie. Nie najprv plánovanie, ale hľadanie Božej vôle.

V biblickom chápaní pôst nie je technika, ako sa cítiť duchovnejšie. Nie je to náboženský výkon, ktorým by sme si niečo zaslúžili. Pôst je zrieknutie sa toho, čo je človeku milé, aby sa mohol naplno sústrediť na to, čo od neho chce Boh. Je to duchovné vyprázdnenie priestoru, aby v ňom už nevládlo iba moje chcenie, ale Božie vedenie.

A to bolo pre exulantov kľúčové. Ak sa mali vydať na spoločnú cestu, nemohli sa riadiť iba tým, čo vyhovuje jednotlivcovi. Keby každý sledoval len svoj osobný záujem, cesta by sa rozpadla ešte skôr, než by začala. Spoločná cesta je možná len tam, kde človek prestane absolutizovať seba. Len tam, kde sa naučí uprednostniť Božie pred vlastným.

To je hlboko aktuálne aj pre nás. Aj my vieme byť plní zbožných slov a zároveň plní vlastných skrytých záujmov. Aj v cirkvi, aj v teologickom prostredí možno hovoriť o Božej vôli, a pritom v skutočnosti brániť svoje pohodlie, svoje predstavy, svoje postavenie, svoje istoty. Preto potrebujeme pôst. Pôst od potreby mať všetko po svojom. Pôst od

sebapresadzovania. Pôst od vnútornej závislosti na uznaní. Pôst od duchovného narcizmu.

Študent teológie potrebuje vedieť, že teológia sa nezačína pri vlastnej originalite, ale pri poslušnosti Božiemu slovu. A pedagóg potrebuje vedieť, že učenie o Bohu nie je len odovzdávanie poznatkov, ale služba, v ktorej aj jeho vlastné ego musí ustupovať pred pravdou evanjelia.

Spoločná cesta je možná iba tam, kde sa ľudia učia: nie to, čo je milé mne, ale to, čo chce Boh.

b) Spoločná cesta je možná, ak v pokore dôverujeme Božiemu vedeniu a učíme sa znovu budovať dôveru. Navrátilcov čakala dlhá, strastiplná a nebezpečná cesta. Nešli naprázdno. Niesli striebro, zlato, nádoby, dary pre chrám. Z ľudského pohľadu bolo celkom prirodzené požiadať kráľa o vojenskú ochranu. Ezdráš však hovorí: „Hanbil som sa žiadať od kráľa vojsko a jazdcov.“ Prečo? Pretože už predtým vyznal, že Božia ruka je nad všetkými, ktorí Ho úprimne hľadajú. Nechce mať pery plné dôvery v Boha a srdce opreté o inú poslednú istotu.

**A tu sa dostávame k
jadru problému dneška.
To, čo dnes ľuďom
najviac chýba, nie sú
informácie, ani názory.
Tých máme priveľa.
Chýba nám schopnosť
pokory. Chýba nám
ochota priznať, že nie
sme neomylní. Že svet
nestojí na našom
úsudku. Že druhý človek
nemusí byť môj nepriateľ
len preto, že vidí veci
inak. A predovšetkým: že
nad nami je Boh, ktorý je
väčší než naše
presvedčenia, naše
skupiny, naše stratégie
aj naše egá.**

Rozdelená spoločnosť je vo svojej podstate krízou pokory. Keď sa vytratí pokora, človek už nepočúva, iba reaguje. Už nehľadá pravdu, ale víťazstvo. Už nechce porozumieť, ale poraziť. Už sa nepýta, čo je správne, ale kto bude mať navrch. A v tej chvíli sa rozpadá dôvera. Lebo dôvera nemôže rásť tam, kde každý vystupuje ako neomylný sudca.

Biblická pokora nie je slabosť. Nie je to ani sebaponížovanie. Pokora je pravdivosť pred Bohom. Je to stav, v ktorom si človek prestáva nahovárať vlastnú veľkosť. Prestáva hrať rolu

sebestačného. Vie, že všetko podstatné prijíma. Vie, že sa môže myliť. Vie, že potrebuje milosť. Pokorný človek sa nemusí neustále brániť svojmu obrazu, lebo jeho hodnota nestojí na tom, že vždy zvíťazí v spore. Stojí na tom, že patrí Bohu.

A práve preto je pokora základom dôvery. Bez pokory nebude dôvera ani medzi manželmi, ani medzi generáciami, ani medzi pedagógmi a študentmi, ani medzi duchovnými a cirkevníkmi, ani v spoločnosti. Bez pokory sa všetko mení na zápas o moc, uznanie a vplyv. Bez pokory sa aj pravda stáva zbraňou. Bez pokory sa aj dobré veci robia zlým duchom.

Ezdráš preto volá ľud: „aby sme sa pokorili pred svojim Bohom.“ To je začiatok. Nie pokoriť druhého. Nie prinútiť druhého uznať moju pravdu. Ale pokoriť sa pred Bohom. Iba ten, kto sa vie skloniť pred Bohom, nebude musieť povyšovať seba nad brata. Iba ten, kto vie, že sám žije z milosti, dokáže byť trpezlivý s druhými. Iba ten, kto stojí v bázni pred Bohom, nebude opojený vlastnou mocou.

A potom text pokračuje: „Postili sme sa a prosili sme o to svojho Boha, a vyslyšal nás.“ Modlitba je tu

miestom, kde sa rodí dôvera. Nie magickým úkonom, ale školou pokory. V modlitbe človek prestáva vládnuť a učí sa prosiť. Prestáva mať všetko v rukách a učí sa prijímať. Prestáva sa spoliehať na seba a učí sa dôverovať Bohu. A z takejto modlitby potom rastie aj dôveryhodnosť medzi ľuďmi. Pre nás, ktorí žijeme v rozdelenej spoločnosti, je to zásadná výzva. Nestačí hovoriť o zmierení. Nestačí moralizovať o jednote. Bez pokory nebude dôvera. A bez dôvery nebude spoločná cesta. Budú len paralelné pochody, skupiny, ktoré sa sledujú s podozrením, a ľudia, ktorí sa síce míňajú, ale nikdy sa naozaj nestretnú.

To je veľmi vážne aj pre pedagóga a študenta teológie. Aj my môžeme mať pravdu bez pokory. A potom pravdou neuzdravujeme, ale zraňujeme. Aj my môžeme mať správne argumenty, ale ak v nás nebude pokora, nebudeme budovať dôveru, iba zväčšovať odstup. Pedagóg bez pokory môže odovzdať vedomosti a pritom zlomiť človeka. Študent bez pokory sa môže stať obhajcom ortodoxie a pritom stratiť Kristovho ducha.

**Najväčšou chudobou
dnešnej spoločnosti nie**

je nedostatok prostriedkov, ale nedostatok pokory. A kde niet pokory, tam sa rozpadá dôvera. A kde sa rozpadá dôvera, tam niet spoločnej cesty.

c) Spoločná cesta je možná, ak máme spoločný cieľ

Ezdráš potom oddelí dvanástich popredných kňazov a zveruje im striebro, zlato a nádoby. Tieto veci nie sú súkromným majetkom. Sú určené pre Jeruzalem, pre dom Hospodinov. To znamená, že cieľ ich cesty je jasný. Neputujú len preto, aby si každý individuálne zariadil lepší život. Ich cesta má duchovný stred: chrám, Božia prítomnosť, bohoslužba, obnova spoločenstva.

To je veľmi dôležité. Lebo ľudia môžu ísť vedľa seba a predsa nebyť spolu. Môžu patriť do jedného spoločenstva a predsa nemať spoločný cieľ. Cieľ je to, čo dáva ceste jednotu. Bez cieľa je aj pohyb iba blúdením.

Aj v cirkvi, aj v škole, aj vo fakulte musíme znova klásť otázku: čo je naším cieľom? O čo nám ide? Ide nám o Božie dielo, alebo o naše postavenie? O formáciu človeka v pravde, alebo o

prevádzku systému? O Krista, alebo o seba?

Ezdráš kňazom hovorí, aby zverené veci opatrovali a strážili. Aj to je dôležité. Dary, ktoré dostávame, nie sú neutrálne. Poznanie, postavenie, autorita, majetok, reč, vplyv, intelekt, pedagogický talent, teologická erudícia, všetko toto môže slúžiť Božiemu domu. Ale všetko toto môže slúžiť aj nášmu egu. Preto treba dary strážiť. Nielen pred vonkajším zneužitím, ale aj pred naším vlastným srdcom.

Pedagóg má strážiť, aby jeho vzdelanie slúžilo pravde a rastu človeka. Študent má strážiť, aby jeho dary neslúžili samo-prezentácii, ale službe. Cirkev má strážiť, aby jej činnosť bola naozaj budovaním Kristovho tela, nie iba správou vlastnej inštitúcie.

Spoločná cesta je možná iba tam, kde je spoločný cieľ. A tým cieľom musí zostať Boží dom, nie naše mená.

d) Spoločná cesta je možná tam, kde nechýba povedomie vyvolenosti a svätosti

Ezdráš hovorí kňazom: „Svätí Hospodinovi ste.“ To nie je lacná pochvala. Nie je

to vyhlásenie bezhriechosti. Je to pripomenutie identity. Patriť Bohu. Ste oddelení pre Jeho službu. Nesmiete zabudnúť, koho nesiete a koho máte odzrkadľovať.

Biblická svätosť neznamená, že človek už nemá zápas s hriechom. Znamená, že nepatrí sebe. Patrí Bohu. Jeho život má byť priestorom, v ktorom sa zrkadlí Božia inakosť, Božia pravda, Božia čistota, Božia láska.

A toto sa netýka len ordinovaných. Luther správne pripomína všeobecné kňazstvo všetkých pokrstených. Všetci pokrstení patria Bohu. Všetci sú povolani niest Jeho meno. Všetci sú povolani odzrkadľovať vo svete Svätého.

Práve tu je veľká slabosť súčasného kresťanstva. Mnohí by ešte chceli patriť do cirkvi, ale už nechcú niest vedomie, že patria Bohu. Mnohí chcú útechu viery, ale nie nárok svätosti. Mnohí chcú evanjelium, ale nie jeho formujúcu moc. A predsa platí: iba ten, kto vie, komu patrí, dokáže verne plniť svoje poslanie.

Pre pedagóga to znamená, že jeho povolanie nie je iba profesiou, ale službou pred Bohom. Pre študenta teológie to znamená, že neštuduje len náboženské texty, ale pripravuje sa niest' posolstvo Svätého. Pre celú cirkev to znamená, že nemá len prežiť, ale odzrkadľovať Boha vo svete.

Ak stratíme povedomie svätosti, stratíme silu. Strata vedomia „svätí Hospodinovi ste“ je začiatkom vnútornej sekularizácie cirkvi. Potom ešte možno zachovať štruktúry, ale duch vyprchá. Potom ešte možno hovoriť o viere, ale už bez váhy. Potom ešte možno vzdelávať, ale bez posväcujúcej sily pravdy. Preto je táto výzva aj dnes nesmierne naliehavá: pamätaj, komu patriš. Lebo iba tí, ktorí zasvätili život Bohu, budú budovať spoločenstvo svätých.

Milí bratia a sestry, svet okolo nás je poznačený poradami smrti. Rozsudkami bez pokory. Mocou bez pravdy. Názormi bez lásky. Rozdelením bez túžby po zmierení. A do takéhoto sveta znie Božie pozvanie: zastavte sa pri svojej Ahave. Postite sa. Pokorte sa pred svojim Bohom. Vyprosujte si od Neho priaznivú cestu.

Lebo spoločná cesta nie je možná bez hľadania Božej vôle. Nie je možná bez pokory a dôvery. Nie je možná bez spoločného cieľa. A nie je možná bez vedomia, že patríme Bohu.

A my už navyše vieme to, čo Ezdráš ešte nevedel v plnosti: že cesta Božieho ľudu vrcholí v Kristovi. On je ten, ktorého na úsvite odsúdili na smrť. On je ten, ktorého svet odstránil ako

nepohodlnú pravdu. A práve On sa stal našou cestou. V Ňom vidíme, že pokora nie je slabosť, ale sila lásky. V Ňom vidíme, že svätosť nie je odmeranosť, ale oddanosť Otcovi. V Ňom vidíme, že spoločná cesta Božieho ľudu je možná len tam, kde človek prestáva stavať seba do stredu a nechá sa viesť Ukrižovaným a Vzkrieseným.

Preto sa v pôste nepýtajme len, čo si odoprieme. Pýtajme sa, čo v nás musí zomrieť. Koľko pýchy. Koľko sebecka. Koľko tvrdosti. Koľko potreby mať navrch. Koľko nedôvery. Koľko Babylonu.

A prosme, aby v nás rástol Kristus. Lebo iba tam, kde rastie Kristus, môže rásť aj spoločná cesta posvätenia.

Amen.

Mgr. Peter Mihoč

biskup

Východný dištrikt

Evanjelická cirkev augsburského vyznania
na Slovensku (ECAV)

